

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

נאמנות אם לפסול בנה בממזרות

תיק יוחסין מס' 497-עא

(מהד' ג אב)

נושא הדיון

א' שעלה לישראל בשנת 90 מרוסיה, מבקש אישור ליהדותו. א' הציג מסמכים שלו ושל אמו, וחקר בית הדין חקר את האם על תולדות המשפחה, ולפי מימצאי החקירה ובדיקת המסמכים ניתן לאשר יהדות לא'.

השאלה עלתה כאשר האמא סיפרה שאמה נישאה בתחילה אחרי המלחמה לבעלה הראשון "כנראה בחו"ק, כי כך היה מקובל בבערשאד, ואמה היתה דתיה, אמא לא סיפרה לי בפירושי, אך לאחר שעברו לטשקנט הבעל נתפס ע"י השלטונות, והיא חזרה לבארשעד וחיה עם אמה. בשנת 1949 חזר הבעל הראשון, אך אמא "לא התייחסה אליו". בשנת 1952 נישאה לבעלה השני בחו"ק, אבל לא אזרחית, מכיון שהיתה רשומה שיש לה בעל קודם. מהבעל השני ילדה את אמו של המבקש.

כשנחקרה האמא שוב חזרה בה ואמרה שכנראה בעלה הראשון של אמה היה נכרי, וכך שמעה לאחרונה מקרובת משפחה שלה.

פסק דין

א' יהודי בן להורים יהודים וכשר להנשא כדמוי".

(-) שמואל חיים דומב

(-) יהושע ווייס

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

א. האם האמא נאמנת לפסול את בנה בממזרות.

ב. שאחד"א בספק וכשלא נתכוונה לאיסור.

ג. הודאה בפני חוקר בית הדין.

תשובה

א. בגמ' יבמות מז א: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עממי, א"ל ר' יהודה יש לך עדים, א"ל לאו. יש לך בניס, א"ל הן. א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך. וכן פסק הרמב"ם אסו"ב פ"יג ה"ח.

ועיי' פס"ד ירושלים כרך יב עמ' תכד מעשה שהיה אלל בעל האגרות משה שהוזמן לערוך חו"ק ואם התמן ניגשה אליו תחת החופה ולחשה לו שהבן אינו מצעלה אלא מאחר והוא ממזר, והשיב: האמא אינה נאמנת לפסול את בנה, ומיד החל לצרף בניגון את ברכות הקדושין והנישואין.

ב. עיי' קלוה"ח סי' פ בשם השב יעקב שאם מעולם לא נתכוין לאסור עצמו בדבריו אינו נאסר מדין שאחד"א, משום שגדר שאחד"א אינו גדר נאמנות אלא גדר של נדר, שיכול אדם לאסור עצמו אף בדבר המותר, וע"כ כשאינו יודע שהדבר אסור ולא נתכוין לאסור, אינו נאסר, אך הקלוה"ח דחה דבריו משום שגדר שאחד"א הוא גדר נאמנות לאדם כלפי עצמו, וע"כ גם אם אינו יודע שאוסר עצמו, נאסר. ובשו"ת חת"ס סי' עח, הוצא צפת"ש אבהע"ז סי' קטו ס"ק כה, כתב שבעל שהאמין לדברי אשתו שנטמאה והוא לא ידע שנאסרת עליו בכך, אין בדבריו הראשונים שהאמין לה משום שאחד"א.

ואם אסר עצמו לא בתורת ודאי, אם נאסר מספק מדין שאחד"א, עיי' שד"ח מערכת ש כלל ז בשם מוהר"ש ח"ג סי' כב, ועיי' פס"ד ירושלים כרך א יהדות עמ' כב.

ג. עיי' פד"ר כרך ח עמ' שמד עפ"י שו"ע סי' פא סעי' יז ושו"ת בני יעקב להר"י לפפו סי' נה, שהודאה בפני רב או הלהרהר במשטרה אף בפני יחיד, חשובה כהודאה בפני צי"ד.